

Motion till riksdagen 2025/26:1758

av Marie Nicholson (M)

Avskaffande av Systembolagets opinionsbildande uppdrag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett avskaffande av Systembolagets opinionsbildande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Systembolaget har, utöver sitt detaljhandelsmonopol på alkoholförsäljning, ett särskilt uppdrag att bedriva opinionsbildning kring alkoholens skadeverkningar. Detta innefattar kampanjer, informationsmaterial och andra normpåverkande insatser. Att Systembolaget ska opinionsbilda är en kvarleva från tiden då Systembolaget var ensam detaljist inom segmentet, vilket inte längre är fallet. Detta gör regleringen ytterst tveksam.

Det är principiellt problematiskt att ett statligt ägt detaljhandelsbolag bedriver opinionsbildning riktad mot sina egna kunder, mot konkurrenter och andra opinionsbildare, inklusive riksdagen. Opinionsbildning är en uppgift för det civila samhället, forskarsamhället, myndigheter med särskilt ansvar för folkhälsan och för den politiska sfären – inte för ett försäljningsmonopol. Det är en särställning att ett myndighetsliknande bolag ska få opinionsbilda för sin egen sak, med skattebetalarnas pengar.

När staten kombinerar rollen som detaljhandlare med rollen som opinionsbildare uppstår en sammanblandning av ansvar som kan undergräva förtroendet för både politiska beslut och Systembolaget självt. Informationsinsatser kring alkoholens risker bör i stället skötas av relevanta expertmyndigheter såsom Folkhälsomyndigheten, i nära samarbete med civilsamhälle och forskningsinstitutioner.

Systembolagets uppdrag bör därför renodlas till att enbart omfatta försäljning av alkohol i enlighet med gällande regler och lagstiftning. Genom att avskaffa det opinionsbildande uppdraget värnas en tydligare rollfördelning mellan myndigheter, bolag och civilsamhälle.

Marie Nicholson (M)